

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Războiul cu Sârbia.

Ceea-ce prevedeam, a urmat. Incăpăținarea Sârbiei a dus lucrurile la extrem și Monarchia noastră a între-rupt relațiile diplomatice cu Belgradul. Atât Consulul austro-ungar, cât și ministrul sârb la Viena și-au părăsit posturile.

Maiestatea Sa — în urma rezoluțiunii preainalte din 26 Iulie 1914 — a ordonat **mobilizarea parțială** a armatei noastre.

Cea dintâiu zi a mobilizării e considerată ziua de azi (28 Iulie n.) când trenurile încă vor circula după programul strategic, ce s'a afișat încă de alaltăieri la toate gările.

Monarchia noastră a dovedit o atitudine foarte indulgentă față de provocările, ce urmau într'una dela Belgrad.

Dar și indulgența are o margine, peste care nu se poate trece.

Sârbia își va da singură seama, — cam târziu, ce e drept — unde duce fanfaronada și încăpăținarea oarbă.

Poporul regicid își va lua, în sfârșit lecția, ce o merită de mult.

Maj. Sa Monarhul și conflictul cu Sârbia.

Cu toate agitațiile din zilele din urmă Maj. Sa Monarhul este deplin sănătos și manifestă o rară energie. Un personaj politic, care a fost primit zilele trecute de Maj. Sa în audiență, spune că Maj. Sa i-a spus între altele: Vârsta mea înaintată nu poate fi pedecă în calea evenimentelor ce se desfășură.

Zilele din urmă Maj. Sa a lucrat foarte mult. Se spune că nota energică, adresată Sârbiei, s'a redigat la inițiativa Suveranului. Rezultatul investigațiunii, dela Serajevo l'a amărât din cale afară pe Suveranul și când i-s'a raportat complicitatea, în pregătirea atentatului a ofițerilor și funcționarilor sârbi, Maj. Sa a exclamat enervat, că aceasta n'are păreche în istoria lumii, prin urmare nota, ce se va adresa Serbiei, trebuie să fie finută într'un ton extrem de energic.

Circulara Austro-Ungariei către Puteri.

Ambasadorii austro-ungari în Franța, Germania, Anglia, Italia, Rusia și Turcia, au primit ordinul circular următor: Guvernul imperial și regal s'a văzut în necesitate de a adresa la 23 Iulie st. n. prin ministrul austro-ungar la Belgrad, nota următoare: (urmează nota).

Am onoare de a vă invita pe Ex-V. să binevoiți a aduce conținutul acestei note la cunoștința guvernului pe lângă care sunteți acreditați, însoțind acea comunicare de comentariul următor:

La 31 Martie 1909, guvernul regal sârb a adresat Austro-Ungariei declarațiunea al cărei text este reprodus mai sus. A doua zi chiar, în urma acestei declarațiuni, Serbia s'a angajat într'o politică, tinzând a inspira idei subversive sârbilor din Monarchia austro-ungară și a pregăti astfel despărțirea teritoriilor austro-ungare limitrofe cu Serbia.

Serbia a devenit focarul unei agitațiuni criminale: societăți și aflățiuni nu întârziară a se forma cari ori pe față ori în mod clandestin, erau destinate a crea dezordini pe

teritoriul austro-ungar. Aceste societăți numeră printe membrii lor generali și diplomați, funcționari ai statului și judecători, în scurt somități ale lumii oficiale și neoficiale ale regatului.

Ziarismul sârb este mai tot în serviciul acestei propagande îndreptate contra Austro-Ungariei și nici o zi nu trece fără ca organele presei sârbe să nu ațte pe cetitorii lor la ură și la disprețul monarhiei vecine, ori la atentate îndreptate mai mult ori mai puțin pe față în contra siguranței și integrității ei. Un mare număr de agenți este chemat a sprijini prin toate mijloacele agitațiunea în contra Austro-Ungariei și a corupe în provinciile limitrofe tinerimea. Spiritul conspirator al politicianilor sârbi, din care anelele regatului poartă sângeroase urme, a încercat o recrudescență dela ultima criză balcanică. Indivizi, cari au făcut parte până aci din bandele ocupate în Macedonia, au venit să se pue la dispozițiunea propagandei teroriste în contra Austro-Ungariei.

Față de aceste agitațiuni la cari este expusă Austro-Ungaria de mai mulți ani, guvernul Serbiei n'a crezut că trebuie să ia nici cea mai mică măsură. Astfel guvernul sârb a lipsit dela îndatorirea ce-i impunea declarațiunea solemnă dela 31 Martie 1909 și astfel s'a pus în contradicție cu voința Europei și cu angajamentul ce-și luase față de Austro-Ungaria.

Circulara se încheie astfel:

Indelungata răbdare a guvernului regal și imperial față de atitudinea provocătoare a Serbiei, era inspirată de desinteresarea teritorială a monarhiei austro-ungare și de speranța că guvernul sârb va sfârși în cele din urmă prin a pretui după adevărata ei valoare amiciția Austro-Ungariei. Observând o atitudine binevoitoare pentru interesele politice ale Serbiei, guvernul imperial și regal spera că regatul se va decide în cele din urmă se urmeze din parte-i o linie de conduită analoagă. Austro-Ungaria se aștepta mai ales la o atare evoluțiune în ideile politice în Serbia, când după evenimentele dela 1912, guvernul imperial și regal a făcut posibilă prin atitudinea sa desinteresată și

fără de rancună o mărime așa de însemnată a Serbiei. Aceasta bunăvoință manifestată de Austro-Ungaria față de Statul vecin, nu a modificat totuși procedurile regatului, care a continuat a tolera pe teritoriul său o propagandă ale cărei funeste urmări s'au manifestat în lumea întreagă la 28 Iunie. În ziua în care moștenitorul presumpțiv al monarhiei și ilustrul soț, au devenit victimele complotului țesut la Belgrad.

În prezența acestei stări de lucruri guvernul imperial și regal a trebuit să se decidă să întreprindă noi și grăbite demersuri la Belgrad pentru a face pe guvernul sârb să oprească mișcarea incendiară care amenință siguranța și integritatea Monarhiei austro-ungare. Guvernul imperial și regal este în credința că întreprinzând acest demers se află în plin acord cu simțământul tuturor națiunilor civilizate, cari n'ar putea să se servească nepedepsit în lupta politică și ca pacea europeană să fie neconținut turburată de agitațiunile plecând dela Belgrad.

În sprijinirea celor-ce proced, guvernul imperial și regal ține la dispozițiunea guvernelor respective un dosar care lămurește agitațiunile sârbești și raporturile ce există între aceste agitațiuni și omorul dela 28 Iunie.

Comentariul contelui Tisza în Cameră.

În discursul său, dl Tisza a declarat: Cred că acest demers a fost făcut abia acum deoarece-ce am voit să așteptăm o perfectă lămurire prin ancheta faptului dela Serajevo. Fiecare vede, că noi nu ne scoborim ca să ne călăuzim de pasiunea indignării ci de o coaptă cugetare. Acest demers, este neapărat grav, însă nu agresiv. Monarhia nu hrănește nici un scop agresiv și ostil în contra Serbiei. Noi am mers până la limita

extremă a răbdării în fața unor semne văzute deja dinaintea teribilei drame și cu toată atitudinea cunoscută a presei de opinie și a factorilor sociali puternici din Serbia, față de Monarhie.

Noi n'am împedecat pe Serbia în executarea marilor ei proiecte de expansiune în cursul crizei balcanice. Demersul nostru nu e nici provocător nici rășboinic. Cerem simplu observarea obligațiunilor de vecinătate, ce ori-ce stat datorește vecinului său și dela împlinirea cărora Serbia nu se poate da în lături. Iată chestiuni, cari din cauza substanței lor nu pot fi obiectul unei îndelungate schimbări de vederi și de negocieri. Cerem Serbiei declarațiunea solemnă; este indispensabil, căci ea va constitui o nouă confirmare a declarațiunii solemne del 1909. Este necesar să se facă această reconfirmare și această renoire.

După aceasta, sperăm că Serbia va satisface cererea noastră. Eu nu privesc starea de lucruri de azi ca rășboinică, dar nici că ar îndepărta neapărat primejdiile rășboiului. Monarhia dorește pacea și voeste să o mențină, însă ne dăm firește socoteala de toate urmările acestui demers. Convinși cum suntem că susținem o cauză justă și că interesele vitale ale Monarhiei au cerut acest demers, noi îi vom suporta toate urmările.

Depărtarea ambasadorului Giessl.

La șase ore și cinci minute secretarul ambasadei Austro-Ungare s'a prezentat în ministerul de externe, pentru pasaporturile membrilor ambasadei. Acelea fiind pregătite deja, le-au predat secretarului. Giessl nici n'a așteptat să primească pasaportul, ci s'a urcat în automobilul militar, ce-i stetea la dispoziție, și a mănă la gară. Aici îl așteptau ambasadorii celorlalte state, *afară de*

ambasadorul francez, cu care era de mai înainte în dușmănie personală. N'a fost prezent reprezentantul Rusiei. Și-a luat adio dela toți, în special dela ambasadorul bulgar, a cărui față suridea de bucurie. Apoi dela ambasadorul român și pe urmă cu familia și întreaga lui suită a luat trenul spre Semlin. A fost o scenă mișcătoare faptul, că în locurile pe unde trecea automobilul lui Giessl, femeile au început să plângă cu hohot, știind bine, ce însemnă depărtarea conzului austro-ungar din Sârbia.

Excepțiunile Sârbiei cu privire la nota austro-ungară.

Dintre pretenziunile austro-ungare, Sârbii nu pot împlini dizolvarea Narodna Obranei și foarte probabil, că partidul militar, care în Sârbia e foarte puternic, nu-și va da învoirea la deținerea lui Volja Tankosic, numit și Mâna Neagră, pe care partidul militar l'a luat sub scutul său. Ce privește schimbarea sistemului de instrucție sârb, predomină părerea, că e chestie internă a Serbiei și că Austro-Ungaria *nu se poate amesteca în aceasta* fără ca să știrbească dreptul de suveranitate și independență a Sârbiei.

Celelalte puncte ale notei sunt acceptabile, respective pot discuta și delibera asupra lor.

Primele bubuituri ale tunurilor.

Primele bubuituri ale tunurilor sârbești s'au auzit în Semlin pe la orele douăsprezece noaptea, de pe țărâmurul sârb din Semendria. Scopul acestor pușcături a fost că în felul acesta să se comunice vestea mobilizării pretutindeni în Serbia nepregătită. În felul acesta vor semnala mobilizarea în toată țara, iar după obiceiul străbun vor mai aprinde focuri pe piscurile mai înalte.

FOIȚA.

In jurul congresului euharistic din Lourdes.

1. Euharistia.

Cuvânt sfânt. Mai sfânt decât ceriul și ceriul ceriurilor. Așa de sfânt ca însuși Dumnezeu. În veacul luminii și al progresului, din fumul și bătăitul motoarelor, din învâlmășala orașelor mondiale și din patimile luptelor de rasă răsare falnic sănănatatea *Euharistiei*. Douăzeci de veacuri Ți-se prostern la picioare și alte nenumărate doresc să Ți-se închine! Savanți și profesorii de Universitate Te adoară, și înainte Ta să prosterne negrul din Africa. Cuvânt plin de farmec, care ții unitatea dintre veacul lui Petru și Pavel, trecând peste zilele unui Augustin și Toma de Aquino, ajungi peste Paschal de Baylon până la Piu al X-lea, pe care mulți îl numesc Pontiful Euharistiei. Tu ai nutrit ceata celor doisprezece. Tu le-ai dat curajul apostoliei. Dulceața Ta i-a înduplecat să-și pecetluiască cu sângele însuflețirea lor. Tu ai luminat mintea unui Ioan, ca înțelepciunea evangheliei scrise de el să fie mai falnică decât sborul vulturilor. Dat-ai hrană unui Ieronim de a întărit Scriptura; nutrit-ai pe Ioan și Gură-de-aur

il numește posteritatea; săturat-ai cu dulceața înțelepciunii Tale pe un Grigoriu și l-ai făcut cel mai mare teolog. Văd șirul nestârșit a Sfinților Părinți și admit și întrebându-i de izvorul supranatural care i-a ridicat la strălucirea sfințeniei și înțelepciunii... mă îndreaptă la masa bogată a euharisticului Hristos. Ce masă splendidă! Cetele îngerilor servesc, herovimii delectează oaspeții, serafimii cântă, Maica Domnului îi ocrotește și Isus îi hrănește cu trupul său. Văd vergure inocente, a căror curățenie ca soarele strălucește; văd copii, cari au cutezat să rădă în fața îngâmfatului Nero și să înfrunte pe un Dioclețian. Tineri viguroși cari să știu jertfi ca Tarsiciu și știu să rabde ca un Sebastian. Fecioare la părere slabe, dar eroine ca Roza, tari ca Varvara și însuflețite ca Ioana D'Arc. Bărbați ca Laurențiu și neînfricați ca Gheorghe învingătorul. Bătrâni slabi de puteri, dar cu convingerea ca stânca; blânzi ca Ambroziu și curagioși ca Leo. Toți la aceeași masă, bând din același Potir, frângând aceeași Pâine și închinându-se acelei Euharistie. Unde este un ospăț mai pompos și oaspeți mai distinși? Pontifici, Patriarhi, Metropoliți și Episcopi, Preoți, Diaconi, Călugări și Vergure, Impărați și Regi, Comandanți și Soldați, Muncitori și Săraci, Cerșitori și Neputincioși, mic, mare, avut și sărac, Europeni și Mongoli, Indieni și Eschimoși, toate limbile, toate sămânțiile, toți aleargă, și toți sunt primiți-

Masa e întinsă, mâncările nu se gată, dulceața nu se amărește și nici unul nu e respins. Înaintea Ta ne prosternem Euharistie! Tu împreună lupul cu mielul, leul cu antilopul, ursul cu vițelul, pe cari li mână un copilaș. Acela calcă pe vasilisc, și școrpia nu-l înveninează!

Te adorăm sfântă Cuminecătură și pururea vrem să-Ți servim. În onoarea Ta să sfințesc preoții și prin Tine să binecuvântăm neamurile. Bisericile să umplu de credincioși cari te, adoară și se prostern cu fața la pământ când aud cuvintele „Luați mâncăți“...

De câteori nu ne-am prosternut și noi? Oare datu-neam seama totdeauna, că Dumnezeu este acela pe care îl adorăm? De câteori nu l-am luat în mâni, l-am mutat dintr'un loc într'altul, l-am dat altora și l-am dus la morboși... Oare trasune-am pe seamă totdeauna, că purtăm în mâinile noastre pe Fiul Vergurei! Adusune-am aminte, că apropiindu-ne de El, suntem înconjurați și noi de cetele celor fără de trupuri și oarecum facem parte de ierarhia cerească?

Primește închinăciunile noastre Euharistie sfântă. Pentru noi ai rămas în mijlocul nostru, și pentru binele nostru te umilești! Văzut-am pe un Dumnezeu umilindu-se, restignindu-se, pătîmînd, murînd și îngropându-se, dar credem, că e mai mare a vedea minunea, cum ot același Dumnezeu

AGA-GOMME: este hârtia de țigarete de calitate cea mai bună, având fiecare foiță margini gumate. 1 Carnet de 80 foițe costă 4 fleri.

Aceste focuri vestesc că în țară-i războiu. S-au auzit și descărcări de puști, venite din Belgrad, de cea parte a râului Sava. Aceste pușcături n'au fost îndreptate spre țărâmurile, maghiar, ci ostași și finanți sârbi pușcau asupra maghiarilor și austriecilor, cari pe luntrițe, se refugiau, din Belgrad.

Insufletire războinică în Budapesta, Viena și Berlin.

Știrea, că ambasadorul Austro-Ungar a părăsit Belgradul a sosit în Pesta pe la orele 8 seara. Ziarele au apărut imediat în ediții speciale și mulțimea însufletită a izbucnit în strigăte: „Trăiască războiul! Trăiască regele! Trăiască armata!“ Mulțimea a parcurs străzile înțonând cântece patriotice; și care muzici militare percurgeau stradele orașului cântând piese războinice. Mulțimea a demonstrat în potrivea conzultatului sârb, apoi concentrându-se în fața consulatului german, au aranjat o călduroasă manifestare de simpatie, aclamând pe împăratul german, Germania și tripla alianță.

Aceleași scene entusiaste sau repetat și în Viena, unde s'au făcut călduroase ovațiuni Monarhului și împăratului Wilhelm al Germaniei.

În Berlin manifestațiile au fost tot așa de entusiaste. Mai multe mii de oameni sau adunat în fața ambasadei germane aclamând pe împăratul Wilhelm și pe împăratul rege Francisc Iosif.

Apoi au înțonat Wacht am Rhein și imnul poporal. Între aclamările mulțimii, se amestecau și multe injurii la adresa Rusiei și a Serbiei criminale.

Amestecul Rusiei — refuzat.

Rusia, în realitate nu a rămas indiferentă față de acest conflict, dar s'a trezit — prea târziu. A încercat prin Ministrul austro-ungar la Petersburg și prin plenipotențiatul ei la Viena, să exopereze o prelungire a ultimatumului măcar pentru câteva zile. Guvernul nostru deși în mod curtenitor a respins cererea aceasta în modul cel mai hotărât. Austro-Ungaria e de convingerea, că răfuirea ei cu Serbia e o chestie, care nu o privește decât exclusiv pe ea și pe Sârbi.

Transportarea capitalului institutului de credit Narodna Banka.

Sâmbătă dimineața la patru ore s'a oprit înaintea băncii Narodna un regiment de infanteriști sârbi și mai multe cară de transport. În pază de sulite și baionete, coboreau din institut sutele de lazi, uniform sigilate și le așezau pe căruțele, ce stăteau la dispoziție gata de drum.

Acelea conțineau averea națiunii sârbești, banii de aur și argint ai băncii. Transportarea s'a început de la miezul nopții. La gară, sub aceeași pază strictă, încăreau lăzile în vagoane și le duceau numai decât în Niș.

Fiecare lăduție sigilată o aduceau din pivnița institutului câte doi inși și o așezau pe trăsură, care sub paza baionetelor era însoțită până la gară.

Putnik, șeful statului major sârbesc deținut.

Primul prizonier de război e șeful statului major sârbesc Putnik. El cu fida lui reîntorcându-se din Graț spre casă, la gara Kelenföld, aproape de Pesta, a fost provocat de detectivi, să-le urmeze. A fost transportat la poliție. El s'a opus la prima provocare. A scos chiar și arma pe care n'a putut-o folosi, căci i-au smuls-o din mână cu puterea. Pe urmă dându-se jos a fost pus în automobil și luat în pază împreună cu fida sa. Deținerea lui Putnik se datorește faptului că el își făcea drumul prin țara noastră după intreruperea relațiilor diplomatice cu Serbia.

Atitudinea Bulgariei.

Ziarele publică nota, comentând-o.

Cel mai cetit ziar „Dnevnik“ într'un articol de fond scrie:

„Când savantul istoric Faisi, a scris istoria țărilor bulgari, a spus că Serbia este un popor murdar și a avut dreptate, căci n'a existat în Balcani o faptă banditească sau lipsită de caracter la care Serbia, dacă nu a fost inițiatore, să nu fi participat.

Serbia a violat în mod laș alianța cu noi, a acaparat Macedonia, mulțumită Bulga-

riei și și-a mărit teritoriul, grație României. În nebunia lor credeau, că toată lumea trebuie să sufere șovinismul lor criminal.

Ultima lor ispravă este asasinatul din Serajevo. Întreaga lume cultă, toată presa europeană, afară de cea franceză mituită, a ridicat vocea pentru pedepsirea aspră a urzitorului crimei. Aceasta însă nu a avut nici un efect asupra sârbilor. Ci au o atitudine arogantă și utilizează față de Monarchia austro-ungară un limbaj cinic: ei au fost și rămân insuportabili.

Dela Petersburg li-se dă mereu posibilitatea de a comite noi crime, dar în cele din urmă trebuie pedepsită aceasta rasă lipsită de corectitudine internațională, onoare și demnitate.

Opinia publică bulgară va primi cu satisfacție ori-ce paș energetic al Austro-Ungariei, căci numai forța e în stare se aducă la simțul realității pe acești oameni.

Conflictul bulgaro-român.

Presa bulgară, care până acum a fost liniștită, a devenit mai violentă de câteva zile.

În ziarele neoficioase, România este acuzată pe față că provoacă sistematic pe bulgari, că este unealta Rusiei și că voește să silească astfel Bulgaria să nu se amestece în cazul unui războiu austro-sârb.

În cercurile politice domnește convingerea că atâta timp cât Bulgaria nu va proceda în contra Serbiei, România va rămâne neutrală și va avea o atitudine expectativă. Aceleași cercuri înclină însă mai degrabă în părerea, că Bulgaria este destul de puternică pentru a lupta pe două fronturi.

În tot cazul, trebuie observat, că prin ultimele incidente dela graniță a crescut ura în contra României, în special în regiunile Dunărei și mai multe ziare acuză guvernul, că e prea concesiv față de provocările României.

Serviciile la cari sunt obligați cetățenii în caz de războiu.

Articolul de lege LXVIII din 1912 stabilește serviciile acelea, pe cari sunt obligați să le presteze cetățenii, cari nu sunt în serviciul militar, în caz de mobilizare, sau de întregire a contingentului de războiu, referitoare la lipsele puterii armate și a dispozițiilor de apărare. Timpul, când încep aceste obligațiuni a cetățenilor, ministrul de honvezi, îl aduce la cunoștință prin ordinațiune.

Orice bărbat, capabil de lucru, care nu a împlinit încă 50 de ani se poate sili la îndeplinirea serviciilor personale, necesare scopurilor de războiu, dar numai în cazul, când muncitorii voluntari, și glotașii nu ar fi suficienți pentru îndeplinirea acestor servicii. Cei mai tineri sunt obligați înaintea celor bătrâni și întrucât e cu putință, trebuie angajați astfel de indivizi, cari sunt potriviți la astfel de lucruri, în urma ocupațiunii lor regulate.

Nu sunt obligați la îndeplinirea acestor servicii, indivizii aceia, cari sunt incapabili, în urma defectelor spirituale și trupesti, oficialii publici, preoții, precum și aceia, cari sunt dispenzați dela astfel de servicii prin convențiile internaționale.

Nu se pot aplica la lucrări mai îndelungate, afară de comuna proprie, economii de sine stătători, proprietarii de fabrici și

stă legat, mișcat, ca mort închis în tabernacule. Ego dormio sed cor meum vigillat. Eu dorm, însă inima priveghiază! Așa este. Isus în s. Euharistie pare nesimțitor, fără vieată și fără de grai. E nesimțitor, ca să ne facă să-i simțim cu atât mai tare dulceața. E fără vieată, ca mai multă vieată să ne dea. E fără de grai, ca mai mult să ne grăiască faptul, că un Dumnezeu e lângă noi, îl vedem și îl gustăm, ne priprimește închinăciunile și ne ridică din stricăciunea în care ne aflăm.

Arătați neamuri un lucru mai sfânt decât Euharistia! Doi ani au trecut, de când în Viena, numai puțin decât 40,000 de copii i-ai binecuvântat cercetându-i. E cu putință să rămână o binecuvântare zădarnică?

Este vre-o adunare mai cercetată decât congresele euharistice? Unde să mai pomenesc sute de mii în acelaș loc, cu acelaș gând, adunați de acelaș dor și închinându-se aceleiaș taine? La Viena a binecuvântat Monarchia, la Malta ai binecuvântat apele mării, acum binecuvinți din nou țara, care

ți-a dat sfinții și martirii cei mai mulți. Trimite de acolo și pentru noi o binecuvântare. Oare e de lipsă să alergăm la Louders? Nu! Doar pe Tine te aflăm în bisericuța de lemn din Petrid, precum și în capela din Burg. Mă primești pe mine, când mă apropiu și cu aceiaș dragoste îl primești și pe Împăratul! De ce să alergăm când te aflăm și acasă?

Binecuvântată fii Euharistie, care ai răscolit veacurile, din amorteală, ai făcut istorie, ai dat eroi și care astăzi, când la aparențe mulți se departă de Tine, astăzi zic, electrizezi omenirea, o zgudui și o constrângi să-și trimită elementele celea mai nobile la Loudes să ți-se închine Ți-se închină lamura societății, ramurile verzi te adoară... rămâne zgura și scrașnește în dinți și protestează uscăturile vrea să fie lamură și verdeată! Cu umilință Te adoară, și se roagă să-i primești închinăciunile Euharistie sfântă.

Ion Belu.

de stabilimente industriale, precum și aceia, cari în urma împrejurărilor speciale familiare, nu pot rămâne timp mai îndelungat departe de casă, fără periclitarea membrilor familiei lor.

Pentru serviciile personale, indivizii primesc desdaunare, iar pentru recuisitele stricate ori nimicite trebuie să se deie rebo-nificare. Orfanii acestora se împartășesc în aceeași tractare, ca și orfanii ostașilor de profesiune. În timpul serviciului, membrii familiei trebuie împartășii de același ajutor, ca și membrii de familie a persoanelor militare.

Cel chemat pentru servicii personale, stă sub disciplina militară și sub judecătoria penală militară.

Proprietarul ori cărui mijloc de transport, e obligat să conceadă trăsura, carul, etc., dimpreună cu animalele de lipsă, pentru vectură; dacă proprietarul e obligat și după lege la serviciu personal, atunci e dator să conducă în persoană vectura, transportul, ori să-și trimită în locul său un suplinitor apt. Pentru folosirea acestor lucruri, stăpânii primesc anumită recompensație.

Năile, trenurile și alte mijloace de comunicație se pot deținea îndată pentru scopurile puterii armate.

Nu se pot ocupa acele automobile, trăsuri și alte mijloace de transport, pe cari le folosesc oficialii publici, posta, instituțiile sanitare publice, pompierii, preoții, medicii și veterinarii, pentru împlinirea slujbei lor.

Ori ce proprietate privată, casă, locuință, loc, edificiu, cale ferată, mijloc de comunicație, se poate ocupa, sau expropria imediat pentru scopurile militare. Procedura se va fixa prin ordinațiune specială. Orice locuință privată trebuie să steie la dispoziția ostașilor în ce privește facerea de tabără și de așezarea proviziunii și uneltelor acestora.

Locuitorii, cari au gospodărie se pot obliga, ca să provizioneze persoanele angajate la serviciu personal. Măsura și prețul alimentelor se vor stabili prin ordinațiune.

Proviziunea trebuie predată fără amănare la provocarea autorităților.

Tot aceste dispoziții se referesc și la outrețuri și la pășunatele comune.

Se pot aplica și mijloace de constrângere pentru îndeplinirea serviciilor militare. Refuzul de a împlini aceste servicii se socotește de crimă și se judecă prin tribunalul militar.

Dispozițiile speciale ale guvernului.

Pe baza art. de lege LXIII, din 1912, § 5, — Guvernul ungar a edat eri la amiazi 33 ordinațiuni, publicate în numărul extraordinar al foii oficioase. Ordinațiunile întră imediat în vigoare și se referesc la următoarele orașe și comitate: Baranya, Bács-Bodrog, Torontál, Timiș, Caraș-Severin, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Brașor, Trei-Scaune, Târnava-mare, Alba-inf., Târnava-mică, Udvarhely, Csik, Murăș-Turda, Turda-Arieș, Cluj, Solnoc-Dobâca, Bistrița-Năsăud, Szilágy și la orașele: Peés, Zombor, Baia, Szabadka, Ujvidék, Panciova, Timișoara, Verșet, Cluj, Murăș-Oșorheiu și Fiume.

Oprirea pașapoartelor.

Nu se pot extrada pașapoarte persoanelor acelora, cari se țin de puterea armată,

deși nu sunt de fapt în serviciu. Dela opreliștea aceasta numai ministrul de interne cu cel de honvezi, poate stabili excepțiuni. Dreptul de a extrada pașapoarte, în întreg ținutul de sud, precum și în Fiume, până la alte dispoziții, are numai ministrul de interne.

Censura la postă.

Conform ordinațiunii ministeriale la dorința autorităților militare, fiecare oficial de postă și telegraf e obligat să deie date referitoare la expedițiile postale ale cutărui individ.

Toate telegramele sunt supuse controlului oficial. Prin telegrame cu text secret, sau prin alte telegrame, e interzis a da orice fel de știri referitoare la puterea armată. *Cel ce expediază telegramă, e obligat a-și însemna numele și locuința pe coala de depeșă, și la dorința factorului de telegraf e dator să-și legitimizeze identitatea persoanei.* Telegrama prescurtate, nu se pot nici primi, nici expedia mai departe.

Diracțiunea postei și a telegrafului conform necesităților, poate opri circularea pentru privați a postei, de tot, sau numai în parte. De asemenea se pot opri telegramele pentru privați. Peste tot este interzis pentru privați a uza de telefon în interur — cu excepția câtorva cazuri. — Anunțuri telegrafice sau telefonice, în alte țeri, la graniță trebuie întrerupte.

Solidaritatea triplei alianțe, Germania.

Toate zările germane, se ocupă exclusiv cu conflictul monarhiei cu Sârbia și discută nouă situație creată prin întreruperea legăturilor de alianță, ce le are cu monarhia, va corăspunde, în ora primejdiei, datorințelor sale aliata.

La Berlin a avut loc manifestări de simpatie pentru Austro-Ungaria și demonstrații ostile, în fața consulatului rusesc.

Italia.

Guvernul italian a declarat ambasadei austro-ungare, că în eventualul conflict ce va urma între monarhia noastră și Sârbia, va dovedi o atitudine amicală, conform situației ei de aliata.

Correspondențe.

Din Maramurăș.

Se știe că și Maramureșul dă semne de o viață mai românească și că s'a început o activitate culturală ale cărei roade cu toții le sperăm. Dar nu numai în activitatea culturală putem arăta progrese, ci și în cea sprituală, — a cărei lipsă de mult o simțeam, parte că poporul nostru azi progresează în idei antireligioase, parte că neunismul s'a înrădăcinat în Maramurăș. Renașterea sprituală a poporului o așteptăm dela o muncă mai intensivă a preoției și în locul prim dela înființarea reuniunilor „Mariane“. Spiritul timpului reclamă o muncă mai conștientioasă, un zel neîntrerupt din partea preoților. Intre noi rătăcesc nenumărate oi pierdute pe cari trebuie să le aducem iarăși

la calea adevărului. Că munca conștientioasă ce roade poate aduce, ne dovedește serbarea frumoasă a credincioșilor din Valeni ținută la 7 Iulie a. c.

În anul trecut am rămas fără păstor sufletesc într'o stare deplorabilă. Am primit de nou păstor pe M. onor. dl Iuliu Ardelean, care a găsit desbinări și certe între popor, datorii de ale bisericii aproape la 1000 cor, o școală de trei-ori amenințată cu închidere și o bisericuța care se ruinează. La aceste să se adauge sărăcia poporului ca rezultat al anilor slabi din urmă — și ne putem închipui starea grea a noului preot. Nu mult a stat pe gânduri și cu ocazia primă a pășit cu asprime în contra unor datini rele ce se fac la funcțiuni sf. cu beuturile alcoolice sbicuindu-le fără cruțare. Incepe catehezele cu tinerimea în Dumineci și sărbători iară cu școlarii la orele de religie. Se prevede cu un Schiopticon de a ținea prelegeri cu care a cutrierat mai multe sate din protopopiat. Predică sistematic; la șase luni, când socoate terenul de pregătit, înființează reuniunea „Mariană“ în cadrele cărei țintește a ajunge mult dorita renaștere prin o viață creștinească mai pronunțată și prin disciplina membrilor. Ostenele au fost respătite văzând că credincioșii înțeleg intențiunile lui înscriindu-să 131 de membri cu ocaziunea adunării de constituire convocată la 26 Aprilie a. c. „Cununa sf. Marie“ își începe activitatea sa cu speranțele cele mai frumoase spre viitor. La prima ședință ordinară Ioan Godja, Grigore Mărginean și d-na Elisa Ardelean se angajează a procura steagul și crucea Cununii în preț de 228 cor. defăgându-să ziua sfințirii pe Iulie a. c. fiind rugată d-șoara Sofia Mihályi din Sarasău de a primi rolul onorific de a fi nănașa steagului. La actul sfințirii vin mulți creștini din satel-vecine, iar inteligenți: M. onor. d-nii Ștefan Anderco, protopop tractual, Simeon Anderco, preot în Nănești, Gavriil Mihályi protopretor — și ca înlocuitorul nănașei steagului, care prin morb e împedecată de a participa, dl Simon Șerbu economul domeniilor, Magn. dl Petru Mihályi din Sarasău, Onor. dl Vasile Dunca teolog și damele Maria Rednic cu d-șoarele Iuliana și Ilenuca, Elisa, Șerbu, Bubița, Anderco. Se celebrează sf. Liturgie de d-nii preoți executând cântările corul de sub conducerea cantorului Vasile Popile. După terminarea sf. Liturgii neincăpând poporul în biserică eșim în liber la actul sfințirii unde dl preot local ține o pătrunzătoare vorbire despre însemnătatea steagului Cununii. Urmează apoi batera cuielor în ruda steagului. Scoborim apoi cu toții la școala de sat unde se ține prima ședință festivă. M. onor. dl protopop Ștefan Anderco în vorbirea de deschidere arată însemnătatea și foloasele Cununii îndemnând pe membri ca să fie fii credincioși ai Preacuratei, sub a cărei drapel s'au înrolat. Tînărul țaran Grigorie Godja, declamă poezia „Rugăciune“ de M. Eminescu. Din darea de seama despre înființarea și activitatea Cununii de Ioan Michnea, țaran controlor știm că Cununa numeră 13 membri fundatori cu taxa de 50 cor. 40 pe viață cu 25 cor., 3 ajutători cu 3 cor. anual și 124 ordinari cu 20 fil. lunar laolaltă 180 de membri dintre cari 3 sunt străini. Suma taxelor asignate e peste 2000 cor. din cari s'au încasat 240 cor. 20 fil. Preotul Simeon Anderco ține prelegere cu schiopticonul despre

vieața sf. Fecioare Maria, urmează câteva cântări executate de dl Vasile Popile. Dl preot local a fost viu felicitat de toți iar noi ne-am împărțiat într-o dispoziție animată fiind cu toții convinși că munca zeloasă are roadele sale, iar muncitorul e resplătit cu dragostea credincioșilor săi, care e cea mai frumoasă răsplată. In 10 l. c. membrii Cununii au plecat cu dl preot dimpreună în peregrinaj la mănăstirea Moiseului unde cu toții s'au mărturisit și cuminecat.

Dee-i bunul Dumnezeu părintelui nostru încă vieață îndelungată, se ne păstorească spre mai mare mărire al lui Dumnezeu și spre întărirea poporului nostru.

Văleni, la 15 Iulie 1914.

Basilii Rad,
docent, notarul „Cununii“.

Pagini științifice.

Impresii din Bucovina.

de prof. Iuliu Maior.
(Continuare).

Dar nici cu atâta nu s'au îndestulit. Au mai făcut un scandal nemai pomenit și anume cu noi, oaspeții din Ardeal: dl Ghibu și eu. Ne-am dus adică și noi la seara de cunoștință, care s'a ținut în localitățile hotelului Langer. Toate mesele erau cuprinse și cum noi încă nu cunoșteam lumea adunată, ne-am pus la o masă din chilia vecină. Nu peste mult veni ră la masa noastră dl învățător și novelist din România: Ciocârlan și părintele Tudorache din Bacău. La o masă din apropiere erau democrații și niște preoți și învățători cu doamnele lor. Eu îmi exprimasem dorința de a cunoaște programul democraților. Învățătorul de alături auzind aceasta, îl cheamă pe dl Onciul la masa noastră pentru-ca să-mi expună programul lor. Unele puncte le-am aprobat, altele nu; iar când l-am rugat să expună și programul celuilalt partid, răspunse că acela nu are program, la ce eu am observat, că atunci D-lor se luptă împotriva morilor de vânt. Trecurăm apoi la Congres. Dl Ciocârlan observă că nu fac bine, că cer schimbarea programului, pe baza căruia am fost invitați la Congres. Dl Onciul răspunde: „Dar Academia română, care-i o societate științifică, de ce a făcut politică cu Mangra și Pa dat afară. Aceasta-i o rușine pentru toți academicianii, cari s'au purtat astfel cu un om bătrân“. Despre dl Iorga spunea dl Onciul că e un prost, iar pe noi ne-a amenințat tot atunci, că ne dă cu jandarmii peste graniță în mai puțin de 24 ore.

Cam aceste ne-au fost pățaniile dinainte de Congres. Cu atât mai bună impresie a făcut însă asupra noastră:

Congresul,

Care s'a ținut în ziua întâia și a doua de Rusale în sala de gimnastică a orașului. Înainte se țin în însă la biserica vechei metropolii un „Te-Deum“, la care luară parte o mulțime de învățători și învățătoare. Corul a cântat foarte bine sub conducerea unui italian, care nu știe nici o boabă românește. Cu atât mai rău au cântat însă cantorii mai cu seamă doxologia cea mare.

Interesant e, că așa numitul „Te-Deum“ în cărțile noastre bisericești nu se află, e compus ulterior prin România din mai multe ectenii, rugăciuni, doxologia cea mare și, în locul imnului regal din România, din imnul austriac.

Cam 300 de învățători și 100 de învățătoare din Bucovina au luat parte la Congres, un număr foarte mare când te gândești la adunările generale ale reuniunii noastre, la care dacă sunt 80 de învățători, se pare mult. Una dintre cele mai interesante conferințe a fost aceea a d-lui profesor universitar Iancu Nistor, care a vorbit despre dezvoltarea școlii primare în Bucovina. D.-Sa împărțește foarte firește dezvoltarea școlii primare din Bucovina în cinci epoce dovedind, că Românii se pot mândri cu cea mai veche școală în Bucovina. Epoca I. este cea veche moldovenească, care ține până la anul 1774, când școala se susținea din vistieria statului moldovenesc și din contribuțiile preoților. Dela 1774 până la 1815 durează epoca așa numită Iosefină, când în școlile populare din Bucovina trebuia să se învețe și nemțește. Au urmat apoi zile de grea încercare pentru școlile bucovinene, căci la 1815 școala trecu în competența Consistorului catolic din Lemberg, care voia să catolicizeze școala cu tot prețul. Dar nici ortodoxii nu rămaseră cu mâinile în sân, ci întemeiară învățământul particular cu învățători ambulanti. Văzând guvernul, că astfel nu poate ajunge la nici un rezultat la 1869 trecu conducerea școlii în mâinile Consiliului școlar de astăzi și cu aceasta se începe epoca interconfesională și internațională a școlii bucovinene până la 1905, în care toate obiectele, afară de religie și limba română, se propuneau nemțește. Abia în 1905 se întemeiază școlile naționale elementare, așa că numai delo acest an se poate vorbi de o școală românească în Bucovina. La anul 1914 guvernul recunoaște dreptul părinților de a hotări limba, în care are să se propună băeților în școală și astfel sunt nădejdii întemeiate, că școala populară din Bucovina va propăși tot mai mult în naționalism și va întrece cu mult pe a noastră, care a rămas și acuma utracvastă.

(Va urma).

Reviste.

Albania. Prințul de Wied în situația-i strimtorată, are de gând să convoace pe miniștri puterilor mari și pe membri comisiei de control, voind ca împreună cu dânșii să se sfătuiască asupra situațiunii actuale. Miniștri puterilor au și avut între ei o consfătuire în care au examinat punctele asupra cărora au avut să discute cu răsculații, voind să ieie unele decizii, în cazul când răsculații n'ar fi aplicați să schimbe nimic din pretenziunile lor.

Ambasadorul german l-a convins pe prințul Wilhelm, că situația lui în Albania e imposibilă și că tre-

buie să-și părăsească țara cât mai îngrabă. Se svonește, că pașa Essad n'a abzis de ideia de a se urca pe tronul Albaniei. Pentru realizarea planului său a și trimis agitatori în Sârbia și Montenegro, ca aceștia să organizeze conspirații și să-i pregătească calea.

Ambasadorii marilor puteri nu voiesc să pertracteze cu răsculații în Sijak, ci le-a adus aceloră la cunoștință, ca să-și înainteze dorințele în scris și atunci vor sta de vorbă cu ei. Epiroții fac cauză comună cu răsculații și se pregătesc pentru proclamarea republicei.

Răsculații au informat pe miniștri marilor puteri prin o scrisoare semnată de notabili, că ei mențin neschimbate cererile ce se cunosc și speră, că are să se evite un războiu civil. În caz contrar amenință, că vor distruge orașul. Au declarat apoi, că de cumva naile europene ar trage cu tunul în contra lor, ei nu se vor mai conzideră obligați să respecte pe nici un locuitor al orașului. Cer un răspuns în cel mai scurt timp. Ei doresc un alt sistem de guvernament la Durazzo. Dacă de această dorință a lor nu se va ținea seamă, ei nu se vor feri nici de vărsări de sânge și vor ocupa orașul a căror pradare o cer dânșii.

Prințul Wilhelm va pleca la Valona să se informeze asupra situației de acolo.

Diverse.

Protopop ai Vermeșului. În ședința consistorială din 9 l. c. a fost numit protopop al Vermeșului dieceza Lugojului. P. O. D. Iosif Petean. Felicitări.

Eliberarea studenților din țară. Cei 31 de teologi din țară, cari au venit în excursiune prin Ardeal și au fost prinși la Turnu-Roșu, apoi duși la Sibiu, în urma intervenției guvernului român au fost eliberați. Teologii, au plecat deja spre casă — la București.

Din Predeal se comunică „Gazetei“, că pasagerii cari vin din țară în Ungaria sunt supuși unei supravegheri mai severe ca în trecut. Li-se confiscă îndeosebi toate ziarele cari le aduc cu ei.

Trecerea călătorilor încoace nu este însă împedată. Necirculând însă trenuri delo Predeal la Brașov, călătorii sunt nevoiți să facă acest drum cu trăsurile, cari le stau la dispoziție în gara Predealului.

Știrea că s'ar fi închis granița spre România se desminte prin urmare.

Publicațiune. Târgul de oi în Szászsebes va fi în 10, 11 și 12 August.

Procesul dnei Caillaux. După cum era de prevăzut în procesul dnei Caillaux s'a amestecat și politica. Guvernul francez a fost pus în mare încurcătură prin cererea avocatului Labori, apărătorul dnei Caillaux, ca să se citească în fața juraților toate acele documente diplomatice, din cari reiese, că în chestiunea Congo, Caillaux, care pe atunci era ministru de finanțe, nu a tratat pe ascuns, după cum afirmă Calmette, cu guvernul german, prin aceste documente — numite documente verzi, dușmanii lui Caillaux, credeau, că a sosit ceasul ca să-l discrediteze pentru totdeauna, pe fostul ministru, ca pe unul, care a vândut interesele țării Germaniei. Dar în ziua a treia a procesului Caillaux a putut sta iarăș în tact înaintea jurilor, fiindcă procurorul general Horbaux, autorizat de guvern a declarat, că documentele, de cari a fost vorba la proces, nu sunt decât niște preținse copii de documente, cari nu există. Avocatul Labori a declarat atunci, că consideră incidentul ca închis. Astfel Caillaux a putut părăsi palatul justiției, cu fruntea ridicată, ca unul ce este pe deplin reabilitat și la a cărui patriotism nu încapă nici o îndoială.

De altcum procesul continuă a fi una din atracțiunile cele mai interesante ale publicului parisian, care discută cu mult foc fazele procesului. S'au ascultat martori, cari au declarat, că dna Caillaux atât înainte de atentat, cât și în ziua atentatului era aproape în stare exaltată. Cei cari au vorbit cu ea în timpul acesta, spun că făcea impresia, unui om, în sufletul căruia s'au desfășurat evenimente fatale.

Valurile provocate la documentele așa zise verzi, s'au liniștit, Caillaux e reabilitat, iar ziarele din Paris, în mare parte sunt de părerea, că redactorul Calmette, care înainte cu vre-o 20 ani era sărac, pe când în 1913 averea lui se urca la 13 milioane franci, — a voit să nimicească pe bărbatu politic, a cărui nevinovăție s'a adevărat până acum, în chip luminos.

Petreceri. Reuniunea de cetire și cântări a economilor și meseriașilor din Alba-Iulia invită la Petrecerea de vară împreună cu producțiune teatrală care o va aranja Duminecă în 2 August n. 1914 (La sf. Ilie) în sala de petrecere a hotelului „Europa“.

— Inteligența română din Bazna și jur invită la Petrecerea de vară, ce o va aranja în 2 August n. a. c. (Sf. Ilie) în hotelul comunal al băilor din loc, în beneficiul bisericii românești.

— Curatoratul parohial gr.-cat. din Aiudul din sus, invită la Producțiunea teatrală, ce o aranjează Duminecă în 2 August, în pavilionul din curtea școlii gr.-cat.

— Despărțământul Baia-mare al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ își va ține adunarea cercuală 2 August st. n. 1914 d. a. la 4 ore în sala școlii gr.-cat. din Baia-mare la care seara va fi Petrecere, în sala teatrului „Lendvay“ din hotelul „István király“.

Anunț. Dșoara Margareta L. Hossu și dl Augustin Bud abs. de teol. fidanțați,

Dela frații din America. Primim o scrisoare mai lungă din Torrington (America de Nord) dela Pteanc originar din Tășnad, com. Sălajului. Epistoala aceasta, scrisă în numele al lor douăzeci și trei de români, depărtați de țeara lor, ne-a înduioșat. E dovadă aceasta scrisoare, de sentimentele

curate și gândurile creștinești ale acestor frați ai noștri, pe cari năcazul i-a mână peste țări și mări, în depărtata America. Douăzeci și trei de romani gr.-catolici își câștigă pâinea de toate zilele în Torrington și ani de zile acești creștini au trebuit să se lipsească de mângâierile religiunii noastre, căci nu au avut preot, care să le facă sf. slujbă și care să-i mărturisească, după-cum, le cerea sufletul lor. Și e arzătoare această lipsă, pentru oamenii aceia, cari s'au obișnuit ca Duminecă de Duminecă, îmbrăcați în haine de sărbătoare să-și înalte rugăciuni către Dumnezeu în biserița din satul lor. — Ca să-și satisfacă această dorință pie creștinească, românii din Torrington, au scris dlui Dr. E. Lucaciu din Trenton prin Ioan Pteanc, invitându-l în orașul lor, ca să le facă sf. Liturghie și să-i mărturisească. Păr. Lucaciu a și urmat acestei rugări și venind în mijlocul lor i a mărturisit, iar a doua zi, Dumineca, în decursul sf. Liturghii, i a cuminecat. Pentru acoperirea speselor păr. Dr. Lucaciu, credincioșii au întreprins o colectă, adunând o frumoasă sumă de bani. Ioan Pteanc 4 dolari; George Vida, 4 dol.; Petru Bacoș, 1 dol.; George Pogynă, 1 dol.; Ioan Iolțan, 1 dol.; Iosif Negrean, 1 dol.; Mihaiu Lupu, 3 dol.; Ioan Vida, 2 dol.; Mihaiu Buzaș 3 dol.; George Nagy, 2 dol.; Vasiliu Pop, 1 dol. 50 cent.; Petru Sandor, 1 dol.; George Bige, 1 dol.; Petru Tritye, 1 dol.; Ioan Lung, 1 dol.; George Todoran, 1 dol.; Petru Todoran, 1 dol. De tot s'a colectat suma de 48 dolari și 10 cenți.

După sf. Liturghie, păr. Dr. Lucaciu a făcut sfințirea căsii la credinciosul Iuhas, iar după terminarea acesteia, stând de vorbă cu acești buni creștini, le-a dat sfaturi, ca să țină cu drag și pe mai departe la credința lor.

Necrolog. † Mihail Jubașiu preot gr. cat. în Peșteana și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului în 23 Iulie 1914, la ora 8 p. m., provăzut cu ss. Sacramente, după 12 ani de preoție și în al 38-lea an al vieții.

† Valeria Degan n. Popovicu, a repausat Luni în 22 l. c. în Fiume, după un morb greu și scurt, în anul 30 al etății și 5 al căsătorii sale.

Odihnească în pace!

MAI NOU.

Eliberarea lui Putnik.

Putnik, șeful statului major sârbesc a fost eliberat. Arestarea lui s'a făcut pe motiv de spionaj, căci în vremuri de ostilități, orice ofițer al statului beligerant, are să fie arestat, când trece prin o țară străină.

La investigare, s'a luat ca motiv atenuant faptul, că relațiile diplomatice cu Sârbia sunt — ce e drept — întrerupte, dar cele două state încă n'au intrat în stadiul ciocnirilor războinice.

A fost lăsat deci Putnik, ca să nu se poată reproșa, că

armata austro-ungară voește să lipsească de șeful său armata sârbă.

I-s'a pus la dispoziție un tren separat și a plecat spre Serbia.

Atitudinea României.

Ieri și azi nu am primit nici un ziar din țară. După citatele ce le cetim însă în presa străină, aflăm că România în conflictul Monarhiei noastre cu Sârbia, va fi absolut neutrală, nu are nici o convenție militară cu Sârbia, decât singur în legătură cu pacea încheiată la București în anul trecut. Toate ziarele din Viena și Budapesta, remarcă în termini deosebit de călduroși neutralitatea României.

Germania pretinde neutralitatea.

Imperiul german a comunicat guvernelor din Paris, Londra și Petersburg (tripla antantă), că nu va tolera nici un amestec în conflictul monarhiei noastre cu Sârbia. Ambasadorii imperiului german s'au înfățișat la ministeriile de externe ale țărilor respective, pretinzând cea mai solemnă declarație de neutralitate. Germania așteaptă până azi (Marți) la 12 ore răspunsul celor trei puteri, în caz contrar își va îndeplini numai decât îndatoririle ei de aliată.

Rusia mobilizează?

Ziarul „A Nap“ aduce în numărul său mai recent o depeșă din Berlin, comunicând că rezerviștii ruși, aparținători corpului de armată din Varșovia, au fost chemați sub drapel prin depeșă. Mai multe sute de voluntari au părăsit Berlinul, iar ieri au fost mobilizați și aparținătorii altor corpuri de armată.

Evacuarea Belgradului.

Se știe, că Belgradul, fiind foarte aproape de Semlin, nici nu va încerca să opună armatei austro-ungare vre-o persistență. Armata și locuitorii s'au retras în interiorul țării spre Niș. Ieri dimineață au retras toate steagurile naționale de pe întăriturile Belgradului, provăzându-se cu steaguri albe, pe cari le vor arbora, în semn, că Belgradul se predă. Primarul orașului a luat la sine cheile cetății, ca să le prezinte trupelor noastre, când vor intra în Belgrad, cu semn de predare.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

După ceva dejun la preotul Mihaiu Pop, mergem la biserica din sus, care e așezată în celalalt capăt al satului, pe un deal țăpiș, dar mai întins deasupra. Din două dealuri par că păzesc satul, care e foarte îndesat, căsile foarte aproape de olaltă. S'ar putea foarte ușor administra, prin un preot și capelan, mai bine poate decât acum, când ambii preoți sunt bătrâni. La biserică se fac rugăminți, litie, predicând Rs. Domide. Popor a fost la liturghie.

Vizitație canonică.

După aceste se face vizitație canonică, fiind în beneficiul inferior preot: Mihail Popp, curatorii: I. Marina, P. Bell, I. Moiş Ilie Mihályi, G. Stej. Se constată, că protocolul esibitor și cel postal e din 1902. Protocol despre predici și cateheze nu este. Matriculele botezaților, cununaților, morților din 1795. Circularele episcopoești din 1902. Ziarul bisericii din 1902. Avera în bani 323 cor. 52 fil., în obligațiuni private 8045 cor. 61 fil. Avera imobilă a bisericii și încă a ambelor biserici e 1477 jugh. Porțiunea canonică 87 jugh. 1505 st. □. Avera imobilă a școlii 9 jugh. 535 st. □. plus 18 jugh. 315 st. □. care sunt în folosința învățătorului. Contribuția o plătește biserica.

Biserica e de lemn, cu 11 rânduri vesminte. Se află apoi: 1. Apostol. Blaj 1766. 2. Biblia lui Bob, 1795. 3. Catavasier Blaj. 1824. 4. Ceaslov. Târgoviște 1715. 5. Evanghelie. Blaj 1765. 6. Liturghie. Târgoviște 1713. 7. Liturghier. Sibiu 1798. 8. Minologhion. Blaj. 1781. 9. Noul Testament. Bălgrad 1648. 10. Octoih Blaj 1792. 11. Pentecostariu Blaj 1768. 12. Strastnic. Blaj 1773¹⁾.

Casa parohială de lemn, cu 5 încăperi, grajd, șură, coleșă și cotețe. Școala de piatră pentru amândouă parohiile, corespunzătoare legii, provăzută cu recvizitele de lipsă. Locuința învățătorului de piatră, cu 5 încăperi grajd, șură. Edificiile sunt asigurate la »Transsylvania«. Grădina de pomărit a bisericii. Cruci în hotar 7, susținute de biserică și credincioși.

Preotul are lectical 2 cor. 80 fil. Sunt 448 fumuri + 39 în așa numita filia: Plăiuți. O parte a satului Apșa. Pentru botez 2 cor., cununie cu vestiri 12 cor., prohod mare 4—40 cor., mic 4 cor., feștanie 2—6 cor., liturghie 1 cor. 70 fil., părăstas 6 cor., maslu 2 cor., Cantorul are lectical 80 fil., pentru cununie 2 cor. prohod mare 80 fil. — 8 cor., mic 1 cor., liturghie 20 fil., feștanie 80 — 1 cor. 20 fil., părăstas 1 cor. 20 fil., maslu 40—80 fil.

Beneficiul superior, unde e preot Vasiliu Ciora, iar curatorii: I. Moiş, M. Ionaș, G. Dan alui Ionaș, I. Dan, M. Dan alui Ilie, și G. Marina. Se constată, că protocolul esibitor e din 1903, cel postal din 1886. Protocol despre predici și catehet nu este. Are însă vre-o sută de predici scrise. Matriculele botezaților, cununaților, morților, din 1847. Circularele episcopoești din 1867. În arhiva parohială sunt și 21 cărți donate bisericii. Ziarul bisericii din 1882. Avera în bani 575 cor. 78 fil., în obligațiuni private 720 cor., Porțiunea canonică 18 jugh. Contribuția o plătește biserica.

Biserica e de lemn, cu boltitură de 13 m. lungă și 6 m. lată, în stare slabă. Are 6 rânduri de vesminte. Sunt apoi: 1. Antologhion. Râmnic 1766. 2. Apostol. Blaj 1766. 3. Catavasier. Blaj 1762. 4. Evanghelie. Blaj. 1765. 5. Liturghii de Sibiu 1798. 6. Octoih. Blaj 1766. 7. Pentecostar. Blaj 1768. 8. Polustav. Blaj 1793. 9. Triodio. Blaj 1771²⁾.

Casa parohială e nouă de piatră, cu 6 încăperi, șură, grajd, cotețe, coleșă, 2 șopruri. Școala e comună cu cea din beneficiul de jos. Edificiile sunt asigurate la »Transsylvania«. Grădina de pomărit comunală. Sunt 4 cruci în hotar, susținute de biserică.

Preotul are lectical 2 cor. 80 fil., sunt 269 fumuri, în parohie. Pentru prohod mic și mare: 4—40 cor., botez 2 cor., cununie cu vestiri 12 cor., feștanie 2—6 cor., maslu 2 cor., misă 1 cor. 80 fil., părăstas 6 cor., Cantorul are lectical 80 fil. Pentru prohod mic 1 cor., mare 1—8 cor., cununie 2 cor., misă 20 fil., maslu 80 fil., feștanie 80 fil., — 1 cor. 20 fil., părăstas 1 cor. 20 fil.,

Numărul locuitorilor, după conscrierea oficioasă din 1910 a fost 3719; dintre aceștia 3222 gr. cat. iar Români 3196. Dintre gr. cat. 12 sunt Ruteni și așa 14 gr. cat. s'au mărturisit Maghiari, formând cu 7 rom. cat. și 1 ref. contingentul de 22 al Maghiarilor. Izraeliți au fost 489, cari toți se spun a fi Nemți. A scrie și ceti știau numai 127, din aproape 4000 locuitori. Ungurește 96. Locuiau în 861 case, sau căsuri — cum le zice inteligența din Maramurăș — cu escepția alor 5, toate de lemn. Hotarul comunei e de 6255 jugh. cat.

După conscrierile preoților și încă acelui din beneficiul inferior de datul 6 Iunie 1913, au fost aici 2090 credincioși cu 246 copii obligați la școala de toate zilele și 81 la cea repetițională. Locuiau în 269 case.

Numele locuitorilor sunt mai românești ca mai aproape de Sighet. Așa sunt în beneficiul inferior, Dan, Simon, Marina, Șofron, Turda, Mihály, Șerban, Pop, Ardelean, Vlad, Filip, Codrea, Hopșa, Moiş, Ofrim, Șteț, Popelean, Moldovan, Gavriș, Mocean, Lingurariu, Oniția, Grigor, Costin, Petrovan, Popovici, Dranga, Cizmar, Orjan, Cosma, Glodean.

În beneficiul superior sunt chiar aceleași nume. Mai număroasă e familia: Mihály, Marina, Simon, Vlad și Dan.

În Apșa de mijloc s'au dovedit nobilitatea în 1752 familiile: Mihaly (1407), Vlad (1407), Șimon (1406), Pap (1436), Ivanciuc (1407), Popilean, Vultur și Cozub. În anii 1763—1768 familiile Cozma (1506), Dan (1407), Marina (1589), Huzău (1406) și Opriș alias Lazar¹⁾.

Unii dintre locuitori sunt plutași—bocorași. Bocor—plută, iar cel care conduce e numit comănaș. Plutele merg și până în Bulgaria. Sunt însă și țărani avuți, ca Ioan Marina are avere la 200.000 cor. El poartă steagul lui Rákoczy la festivități:

După un prânz la preotul Mihaiu Papp și o ujină la celalalt și alte greutăți — voind a porunci unul pe baza patriotismului, altul a întâietății, căruia îi și competea — am plecat cătră seară la:

Apșa de jos—Alsóapsa.

Luăm în dreapta pe un drum rău, vicinal. În dreapta drumului e pășune, în stânga fructifer cu cucuruzi buni. Sunt și unele mocirle pe lângă drum. La mijlocul căii e un deluț, care desparte hotarele. Aici așteaptă banderiu și procesie. Satul are poziție frumoasă la împreunarea alor două văi: Apșița și Băscău. Are la 6000 suflete și cam 1200 case, dintre cari cam 300 sunt pe dealuri. Satul pare cu toate acestea destul de adunat. Sunt două biserici, din sus și din jos. Aproape de cea din sus, e poarta triumfală, fără steag, cu inscripția: «Dumnezeu v'a adus — Isten hozta». Bineventează învățătorul Botoș, răspunzând Rs. Domide, exprimând durere, ce o simțim cu toții pentru boala Arhiereului.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ I. Birlea l. c. pg. 3—6.

²⁾ I. Birlea l. c. pg. 6—8.

¹⁾ Dr. I. Mihályi l. c. pg. 392.

BIBLIOGRAFIE.

In tipografia seminarială din Blaj a apărut:

JERTFE

piesă dramatică în patru acte de OCTAVIAN PRIE.

Este o minunată concepție a felului cum poporul dela sate a trebuit să jertfească tot ce a avut mai ales, ca să-și poată mântui viața și moșia, lăsate în multe locuri pradă capriciilor boerești de pe vremea aceea. În sbuciumările aceste de conservare, cade jertfă mai ales tineretul. Flăcâii iau calea spre codru, iar fetele sunt aduse în curțile boerești. Se prezintă în cursul acțiunii viața noastră dela sate în toată a ei splendoare. Șezătoarea, datinele clăcilor boerești, o frumoasă duminică seara la sate, sunt tablouri, cari își au farmecul lor deosebit.

Se poate comanda la Librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 1 cor. plus porto 10 fil.

Conjugarea verbului în cele trei dialecte române. Contribuții la studiul limbii românești de *Dr. Octavian Prie* profesor Blaj 1914. Autorul prezintă conjugarea verbului în dialectul daco—macedo—și isto-român cu toate variațiile de forme fonetice și morfologice. La urma fiecărui timp se face o amănunțită revistă asupra formelor congruente și divergente ale conjugării fixate de comunicatele diferiților filologi. Este un studiu instructiv, mai ales că „conspectul tabelaric al conjugării verbului în cele trei dialecte, este îndeajuns, ca să se vadă unitatea conjugării românești și să se stabilească o orientare sistematică în privința aceasta.

Costă 60 fil. și se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj.

Istoria bisericească pentru școlile elementare greco-catolice de Stef. Roșian. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

A apărut: Modele de statute pentru reuniuni de temperanță și ajutorare și reuniuni de rugăciuni „Cununa sfintei Marii“ a femeilor gr.-catolice din comuna X.

Se află de vânzare la Tipografia Seminarului teologic greco-catolic în Blaj. Prețul 20 fil. + 5 porto.

Pentru teatrele dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie*. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenască o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Biblioteca „Unirii“.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de Levis Valace, 2 vol. 2.90
2. *M. Eminescu, Studiu critic* —.90
3. *Câteva momente din începutul bisericii române*, de C. Anner —.20
4. *Nume de familie la românii din Ungaria*, de Alesin Viciu —.12
5. *Din viața lui F. Micul*, de M. Străjan —.16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —.30
7. *Cestiumi din dreptul bis. unite p. I. II.* 3.40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —.30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —.16

Biblioteca din Blaj.

1. *Vestitorii credinții* vol. I. —.24
2. *Impresii* —.24
3. *Sfânta Casă din Loreto* —.24
4. *Floricele din raiu* —.24
5. *Calea spre fericire* —.30

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. V. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-lulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială*.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt indispensabile fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9.50 cor.

AU APARUT și se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*:

- Apostolul** sau faptele și Epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 14 — legat în piele 22.—
- Evangelia**, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată, în folio 1.20
- Euhologiu**, crudo 6.60 fil., leg. în piele 9.60 fil., leg. în piele șagren cu foi aurite 12.—
- Liturgier**, pe hârtie prima broș. 6 c., pe hârtie secunda broș. 5 cor., pe hârtie prima leg. 9 cor. pe hârtie secunda leg. 8. sunie dela r. de lux 15.—
- Orologer**, mai mult, ca leg. în piele 9.60, leg. în piele șagren cu foi aurite 12.—
- Octoic mic**, 8° crudo 1.60 fil. legat simplu 1.90
- Octoic cu Pentecostar** leg. întruna 3.60
- Pentecostar mic**, 8-o crudo 1.70 fil., leg. simplu 2.—
- Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos** —.30
- Psaltire**, broș., 2.20, leg. în pânză 3.—, în piele 4.—
- Triod**, crudo 13 cor. legat în piele tare și cu copcii 20.—
- Antologion sau Mineiul**, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,
- Tomul I.** legat în piele, cu copcii face 32.—
- Tomul II. III.** legat în piele, cu copcii face 78.—
- Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Fodoru-română* pe 1913 sem. 2-lea. Binevoiti a regula și restanța de pe trecut. — *Casina, Beiuș* pe timpul din 1/11 1913 până în 1/5 1914. — *Dr. I. N. Gherla* pe 1914 pătărul al 3-lea. — *I. I. Gherla* pe 1914 sem. 2-lea. — *Maior P. Brașov* pe 1914 sem. 2-lea — *R. M. Careii-mari* pe 1913. — *Iohăzu* pe 1913. — *Moftinul-mic* pe Iulie—Septemvrie 1914. — *Turda-veche* pe 1/5 1911—1/5 1912. — *Casina, Orăștie* pe 1913 sem. 1-iu. — *Stenea* pe Iulie—Septemvrie 1914. Binevoiti a regula și restanța din trecut — *Reun. Ticvanul-mare* pe 1914 sem 2-lea. — *G. V. Inoc, dr. E. P. Aiud, Brașov* pe 1914 sem. 2-lea. — *Ibașfaldu* pe Ianuarie—Martie 1914. — *I. H. Gherla* pe 1914 sem. 2-lea. — *Gr. S. Șimleu* pe Iulie—Septemvrie 1914. — *Salva* pe 1904 și 1905 sem. 1-iu.

Proprietar, editor: **Emil Tatar.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**